

S
C
H
O
O
L
J
A
A
R

2
0
1
8
/
2
0
1
9

4 HAVO

SCHOOLEXAMEN OVERZICHT

ECONOMIE

TECHNIEK

GEZONDHEID

CULTUUR

NATUUR

MAATSCHAPPIJ

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Semesterindeling	4
3	Schoolexamentoetsen	4
4	Praktische opdrachten	4
5	Handelingsdelen	5
5a	Vak	
5b	Organisatie handelingsdelen	
6	Profielwerkstuk en rekentoets	5
6a	Profielwerkstuk	
6b	Rekentoets	
7	Oriëntatie op studie en beroep	5
8	Herkansingen	6
9	Rapportage	6

Informatie per vak

10	Nederlands	7
11	Frans	8
12	Duits	10
13	Engels	10
14	Maatschappijleer	11
15	Geschiedenis	12
16	Aardrijkskunde	13
17	Wiskunde A	14
18	Wiskunde B	14
19	Natuurkunde	15
20	Scheikunde	16
21	Biologie	17
22	Informatica	18
23	Economie	19
24	Bedrijfseconomie	19
25	Tekenen	20
26	Culturele en kunstzinnige vorming	21
27	Lichamelijke opvoeding	22

Dit schoolexamen omvat de praktische invulling van de eindexamenperiode zoals die in de wet van het Examenbesluit aan het bevoegd gezag van het Laurens Lyceum gedelegeerd is. Aldus vastgesteld voor het schooljaar 2018/2019.

September 2018

Namens het bevoegd gezag,
directeur,

J.A.P. van der Heijden

conrector,

Mw. drs. M.M. Davids, mil.

1 Inleiding

In de vernieuwde tweede fase krijg je te maken met een formele regelgeving die te vinden is in het examenreglement en in de schoolexamenoverzichten. Het examenreglement en de schoolexamenoverzichten vormen één geheel. Hierin heeft de school vastgelegd hoe het eindexamen wordt ingericht. Dit schoolexamenoverzicht is het eerste deel van de handleiding die beschrijft hoe het Laurens Lyceum het schoolexamen heeft georganiseerd voor het komende jaar in 4 havo. Ieder jaar krijg je een nieuw schoolexamenoverzicht zodat je precies op de hoogte bent van wat, en wanneer er geëxamineerd wordt.

Ieder vak kan via schoolexametoetsen en soms praktische opdrachten, of via handelingsdelen de inhoud van de stof afvragen. Daarbij komt nog dat er vakken zijn met alléén een schoolexamen of met zowel een schoolexamen als een centraal examen. Vervolgens zijn er vakken die cijfers geven of een beoordeling in woorden. In 4 havo zijn er voor één vak schoolexametoetsen en een praktische opdracht en voor twee vakken zijn er handelingsdelen. Dit schoolexamenoverzicht bevat alle gegevens die je dit schooljaar nodig hebt, zodat je precies weet welke vakken wat doen.

Daarnaast krijg je te maken met de wijze waarop de school de vernieuwde tweede fase heeft ingericht. In de onderbouw ben je daar al een beetje op voorbereid. Je krijgt te maken met onder andere studiewijzers, lesplanners, leesdossiers en kunstdossiers. Het belangrijkste is toch het goed toepassen van de basisvaardigheden die nodig zijn om de vernieuwde tweede fase tot een succes te maken, te weten:

A PLANNEN

Dat is een vaardigheid die van doorslaggevende betekenis is om de werkdruk te spreiden. Als je te veel tijd en energie op het laatste moment gaat stoppen in wat je moet doen, dan loop je het risico dat je te weinig tijd neemt om het geleerde te verwerken.

B REGELMATIG WERKEN

Hetzelfde kan gezegd worden van regelmatig werken, want dat is de basis van succes. Ervaring leert dat leerlingen die het op kunnen brengen iedere dag te studeren, de minste moeite hebben. Het betekent gewoon iedere dag je schoolwerk doen.

C ZELFWERKZAAMHEID

Het is onvermijdelijk dat je dit schooljaar tijd hebt om zelf aan het werk te gaan omdat het anders onmogelijk is een rooster te maken. Maak daar gebruik van en ga werken op een van de leerplekken. Profiteer van die tijd om werk, dat toch gedaan moet worden, al vast te doen. Dat voorkomt dat je met de tong op de schoenen aan de finish verschijnt.

D ZELFVERANTWOORDELIJKHEID

Als je aangesproken wordt, verschuil je dan niet achter anderen door te zeggen dat niemand iets doet of dat toch niemand het begrijpt, maar neem zelf initiatief. Zorg er voor dat jouw huiswerk altijd in orde is en ga naar een docent toe om extra uitleg te vragen als jij iets niet begrijpt. Op deze manier word je gedeeltelijk zelf verantwoordelijk voor je studie.

E MOTIVATIE

Essentieel is dat je je niet laat afschrikken door alles wat op je afkomt en je met goede moed aan het werk gaat. Je mentoren zullen je daarbij helpen. Ze weten waar je op moet letten, welke valkuilen er zijn, maar ook welke oplossingen er voor problemen zijn.

De mentoren van 4 havo wensen je een goed studiejaar toe.

September 2018

2 Semesterindeling

Het schooljaar in 4 havo is verdeeld in twee semesters onderverdeeld in elk twee perioden.

Het eerste semester loopt van maandag 27 augustus tot en met vrijdag 1 februari.

Periode 1 loopt van maandag 27 augustus tot en met vrijdag 2 november.

Periode 2 loopt van maandag 5 november tot en met vrijdag 1 februari.

Het tweede semester loopt van maandag 4 februari tot en met vrijdag 12 juli.

Periode 3 loopt van maandag 4 februari tot en met vrijdag 24 mei.

Periode 4 loopt van maandag 27 mei tot en met vrijdag 12 juli.

3 Schoolexamen(repetitie)toetsen

In 4 havo geven alleen de vakken CKV en Maatschappijleer schoolexamantoetsen die meetellen in het schoolexamencijfer.

Verder zijn er in november, januari en mei toetsweken, waarin voor de meeste vakken schoolexamenrepetities moeten worden gemaakt over grote stukken leerstof.

Het gemiddelde van deze schoolexamenrepetities, eventueel samen met een praktische opdracht of luistertoets, telt voor 25% mee in het schoolexamencijfer.

Op die manier kun je vast wennen aan de echte schoolexamantoetsen in 5 havo.

Toetsperioden schoolexamenrepetities en schoolexamantoetsen

Er zijn drie toetsweken in 4 havo. Ruim van te voren worden de roosters van de toetsperioden bekend gemaakt, de stof voor de schoolexamenrepetities en de toegestane hulpmiddelen worden beschreven in dit boekje.

Toetsperiode SR1 loopt van vrijdag 2 november tot en met vrijdag 9 november.

Toetsperiode SR2 loopt van woensdag 23 januari tot en met woensdag 30 januari.

Toetsperiode SR3 loopt van woensdag 15 mei tot en met woensdag 22 mei.

4 Praktische opdrachten

In 4 havo geven de vakken Frans, Duits, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Maatschappijleer, Natuurkunde, Scheikunde, Biologie, Informatica en Tekenen ook één (of meer) praktische opdracht(en) of een luistertoets die meetelt in het schoolexamencijfer.

Onder praktische opdrachten worden ook practica en kundossieropdrachten verstaan.

In ieder semester staat voor enkele vakken het maken van een praktische opdracht vermeld. De praktische opdrachten zullen gedeeltelijk in de lessen, maar ook gedeeltelijk in eigen studietijd gemaakt worden. In het hoofdstuk met informatie per vak is de periode vermeld waarbinnen de praktische opdrachten of de practica zullen plaatsvinden. De precieze inleverdatum wordt bij aanvang van elke opdracht vastgelegd. In het examenreglement staat beschreven welke consequenties er verbonden kunnen worden aan het niet of te laat inleveren van een praktische opdracht of een practicumverslag. Afwijken van de data kan alléén in bijzondere omstandigheden en met toestemming van de secretaris van de examencommissie.

5 Handelingsdelen

5a Vak

Gedurende het hele jaar zijn er handelingsdelen voor het vak Lichamelijke opvoeding.

5b Organisatie handelingsdelen

Als de voortgang voor een handelingsdeel onvoldoende is, dan draagt de docent de leerling op dit handelingsdeel op één of meer middagen op school in orde te maken. De betrokken docent stelt de secretaris van de examencommissie hiervan vooraf in kennis. De ouders ontvangen hierover een brief van de secretaris van de examencommissie. Blijft de voortgang van het handelingsdeel onvoldoende, dan besluit de directeur welke verdere maatregelen worden genomen. Is een handelingsdeel voor het begin van de laatste toetsweek niet 'voldoende' of 'goed' afgerond, dan gaat dat ten koste van één herkansing en heeft de leerling de tijd tot en met de dag waarop de herkansingen plaatsvinden om aan de voltooiing te werken. Leerlingen die dan één of meer handelingsdelen nog niet of onvoldoende afgerond hebben, worden niet bevorderd naar 5 havo.

6 Profielwerkstuk en rekentoets

6a Profielwerkstuk

In 5 havo moet iedere leerling een profielwerkstuk gemaakt hebben. Het cijfer voor het profielwerkstuk telt mee bij de bepaling van de uitslag van het examen. Een profielwerkstuk is een grote praktische opdracht die betrekking heeft op één of meer vakken. De startactiviteit van het profielwerkstuk in 4 havo is het bijwonen van de presentatieavond van de leerlingen die dit schooljaar hun profielwerkstuk afronden. Deze presentatieavond is donderdag 14 maart en aanwezigheid bij deze avond is een verplicht onderdeel van het profielwerkstuk. De startdag van het profielwerkstuk is op woensdag 10 juli. Het eerste beoordelingsgesprek vindt plaats op woensdag 17 juli.

Iedere leerling valt onder de organisator profielwerkstukken, die zorgt voor de organisatorische begeleiding. De inhoudelijke begeleiding en de beoordeling geschiedt door de docenten van de vakken, die bij het profielwerkstuk betrokken zijn. Die docenten hoeven geen lesgevende docenten van de leerlingen te zijn. Leerlingen die in 4 havo doubleren, krijgen na de overgangsbesluiten de keuze voorgelegd of ze het PWS wel of niet volgend schooljaar willen doen. Als ze ervoor kiezen om het PWS wel door te zetten, dan moeten ze schriftelijk verklaren dat zij hun PWS in schooljaar 2019-2020 maken. Zie voor specifieke regels het boekje met de handleiding voor het profielwerkstuk, dat wordt uitgereikt op de presentatieavond. Het eindcijfer van het profielwerkstuk is onderdeel van het combinatiecijfer.

6b Rekentoets

Leerlingen maken in 4 havo verplicht minstens één keer de rekentoets als onderdeel van het eindexamen. Iedereen heeft in totaal vier mogelijkheden om de rekentoets te maken. De perioden waar de rekentoets dit jaar in kan worden afgenomen zijn:

7 januari t/m 20 januari, 4 maart t/m 17 maart en 27 mei t/m 9 juni.

De rekentoets telt niet mee in de slaag-zakregeling, maar is wel een verplicht onderdeel. De uitslagen van de rekentoetsperiodes komen binnen op respectievelijk 8 februari 2019, 5 april 2019 en 28 juni 2019.

7 Oriëntatie op studie en beroep

In 4 havo en 5 havo oriënteert iedere leerling zich op de mogelijkheden na 5 havo. Zo'n verantwoorde en afgewogen keuze is gebaseerd op verschillende activiteiten. Een aantal van die activiteiten wordt door de school georganiseerd en is verplicht.

- Voorbereiding op de Studiebeurs.
- Deelname aan de Studiebeurs 4 havo.
- Bezoek van één tot en met drie open dagen of meeloopdagen plus verslag.
- Evaluatie met de decaan en in Qompas over de gedane activiteiten en de voortgang.

8 Herkansingen

De herkansingen van de schoolexamenrepetities gebeuren op dezelfde wijze en tegelijkertijd met de herkansingen aan het einde van elke periode, respectievelijk op dinsdag 11 december, maandag 18 februari en vrijdag 14 juni. Het herexamen van het vak maatschappijleer zal plaatsvinden op dinsdag 2 juli. Meer over dit herexamen is te vinden bij de informatie per vak.

9 Rapportage

Dit schooljaar verschijnt naast twee gewone rapporten één schoolexamenrapport aan het eind van het schooljaar met de schoolexamencijfers gebaseerd op de cijfers behaald in 4 havo.

10 Nederlands (NetI), totale studielast 400 sl	<u>Inhoudsopgave</u>
---	--------------------------------------

Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.

Toets:	SR1	periode 2 november tot en met 9 november
---------------	------------	---

Stofaanduiding:	Leesvaardigheidstoets i.c.m. argumenteren - <i>Te leren uit Nieuw Nederlands</i> : cursus lezen en cursus argumenteren
Wijze van examinering:	schriftelijk
Hulpmiddelen:	woordenboek N
Toetsduur:	120 minuten
Herkansbaar:	ja

Toets:	SR2	periode 23 januari tot en met 30 januari
---------------	------------	---

Stofaanduiding:	Uiteenzetting literaire casuïstiek + verhaalanalyse middeleeuwse roman - <i>Te leren uit Nieuw Nederlands</i> : cursus schrijven, cursus spellen en cursus formuleren - <i>Te leren literatuur</i> : betreffende cursus die past bij het gekozen onderwerp van de leerling, literatuuropdrachten, beeldmateriaal en aantekeningen (toegesplitst op de gekozen casus)
Wijze van examinering:	schriftelijk
Hulpmiddelen:	woordenboek N
Toetsduur:	90 minuten
Herkansbaar:	ja, met nieuw onderwerp

Toets:	SR3	periode 15 mei tot en met 22 mei
---------------	------------	---

Stofaanduiding:	Betoog over een actueel onderwerp Twee weken voor het SE wordt het onderwerp voor de tekst per laurensmail aan de leerlingen doorgegeven. - <i>Te leren uit Nieuw Nederlands</i> : cursus schrijven (onderdeel betogende teksten), cursus argumenteren, cursus spellen en cursus formuleren - Leerlingen schrijven op basis van een documentatiemap die tijdens het SE wordt verstrekt een betoog.
Wijze van examinering:	schriftelijk
Hulpmiddelen:	woordenboek N
Toetsduur:	150 minuten
Herkansbaar:	ja, met nieuw onderwerp

11 Frans (FatI), totale studielast 400 slu[Inhoudsopgave](#)

Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.

Toets: SR1 periode 2 november tot en met 9 november

Dit cijfer bestaat voor 1/4 uit een kennistoets en voor 3/4 uit gespreksvaardigheden.

Kennistoets: 1/4-deel

Stofaanduiding: - Référence 1TM 13 (blz. 92 tm 99) + Vocabulaire & Phrases-Clés Ch.1 (N-F / alle vaardigheden)
Toetsduur: 10 minuten

Gespreksvaardigheden: 3/4-deel

Stofaanduiding: - kunnen uitspreken van het Frans
- kunnen uitvoeren gesprekken uit Grandes Lignes 4H, Parler A/B/C-opdrachten Ch.1 + Ch.3 "SE Spreekvaardigheid"
- kunnen gebruiken tijdens mondeling Référence 1TM 13
- kunnen improviseren bij onbekende onderwerpen
Toetsduur: 25 minuten

Wijze van examinering: mondeling individueel of per twee leerlingen (vooraf vastgelegd)

Hulpmiddelen: geen

Herkansbaar: Ja

Toets: SR2 periode 23 januari tot en met 30 januari

Dit cijfer bestaat voor 1/4 uit een kennistoets en voor 3/4 uit schrijfvaardigheid.

Kennistoets: 1/4-deel

Stofaanduiding: - Référence 1TM 26 (blz. 92 tm 103) + Vocabulaire & Phrases-Clés Ch.1 en 2 (N-F / alle vaardigheden)
Wijze van examinering: schriftelijk
Hulpmiddelen: geen
Toetsduur: 10 minuten

Schrijfvaardigheden: 3/4-deel

Stofaanduiding: - kunnen uitvoeren geschreven en gecorrigeerde schrijfopdrachten uit Grandes Lignes 4H, Ecrire A/B/C-opdrachten Ch.1+2 en Ch.3 "SE Schrijfvaardigheid"
- kunnen gebruiken Référence 1TM 26
- kunnen improviseren bij onbekende onderwerpen
Wijze van examinering: digitaal
Hulpmiddelen: online woordenboek N-F/ gramm. controle/spellingcontrole
Toetsduur: 120 minuten

Herkansbaar: Ja

Z.O.Z.

Vervolg Frans (Fatl)**Inhoudsopgave**

Toets:	SR3	periode 15 mei tot en met 22 mei
Stofaanduiding:	-Je hebt kennis genomen van tekstfragmenten en de introductie daarvan uit de meest voorkomende genres in de Franse literatuur (bron: Grandes Lignes Littérature Havo)	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	woordenboek F-N	
Toetsduur:	90 minuten	
Herkansbaar:	nee	
Toets:	L	periode 15 mei tot en met 22 mei
Dit cijfer bestaat voor 1/4 uit een kennistoets en voor 3/4 uit luistervaardigheid.		
	Kennistoets: 1/4-deel	
Stofaanduiding:	- Vocabulaire & Phrases-Clés Ch.1, 2, 4 en 5 (F-N / alle vaardigheden)	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	geen	
Toetsduur:	10 minuten	
LET OP: Dit deel wordt afgenomen tijdens de toets SR3!!		
	Luistervaardigheid: 3/4-deel	
Stofaanduiding:	Kijk en Luistervaardigheid (CITO) -kunnen begrijpen van Frans gesproken berichten (niveau: cito vmbo-TL)	
Wijze van examinering:	luistertoets met audio en video-materiaal/ mc-vragen	
Hulpmiddelen:	geen	
Toetsduur:	ongeveer 2x 25 minuten	
Herkansbaar:	Ja	

12 Duits (Dutl), totale studielast 400 sl		Inhoudsopgave
Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.		
Toets:	SR1	periode 2 november tot en met 9 november
Stofaanduiding:	Trabitour H1,2	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Spick-o-thek (door school aangeleverd)	
Toetsduur:	90 minuten	
Herkansbaar:	ja	
Toets:	SR2	periode 23 januari tot en met 30 januari
Stofaanduiding:	Trabitour H3 en 4 en leesboek	
Wijze van examinering:	Schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Spick-o-thek (door school aangeleverd)	
Toetsduur:	90 minuten	
Herkansbaar:	ja	
Toets:	SR3	periode 15 mei tot en met 22 mei
Stofaanduiding:	Trabitour H5 en 6 + alle grammatica + leesboek	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Spick-o-thek (door school aangeleverd)	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	ja	

13 Engels (Entl), totale studielast 360 sl		Inhoudsopgave
Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.		
Toets:	SR1	periode 2 november tot en met 9 november
Stofaanduiding:	Leesvaardigheid & Vocabulary (Words in progress)	
Wijze van examinering:	schriftelijk (let op, toets in 2 delen)	
Hulpmiddelen:	Voca: geen, Leesvaardigheid: woordenboek Eng-Ned	
Toetsduur:	120 minuten (30 minuten Vocab & 90 minuten leesvaardigheid)	
Herkansbaar:	ja	
Toets:	SR2	periode 23 januari tot en met 30 januari
Stofaanduiding:	Literatuur (Boek)	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	woordenboek Ned-Eng en Eng-Ned	
Toetsduur:	90 minuten	
Herkansbaar:	ja	
Toets:	SR3	periode 15 mei tot en met 22 mei
Stofaanduiding:	Grammar & Vocabulary (Words in progress)	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	geen	
Toetsduur:	90 minuten	
Herkansbaar:	ja	

14 Maatschappijleer (Maat), totale studielast 120 sl[Inhoudsopgave](#)

Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.	
Praktische opdracht:	P1
Onderwerp:	Politiek
Presentatievorm:	Portfolio en groepspresentatie in de les.
Uitvoering:	Verschillende opdrachtvormen, zie beoordelingsmodel die wordt uitgereikt bij start.
Begindatum opdracht:	Week 36
Inleverdatum opdracht:	Week 42
Herkansbaar:	Nee.
Toets:	SR1 → SE1 periode 2 november tot en met 9 november
Stofaanduiding:	Parlementaire Democratie en Actualiteit.
Wijze van examinering:	Schriftelijk
Hulpmiddelen:	Geen
Toetsduur:	90 minuten
Herkansbaar:	Ja, maar alleen het rapportcijfer SR1 verandert.
Toets:	SR2 → SE2 periode 23 januari tot en met 30 januari
Stofaanduiding:	Rechtsstaat en Actualiteit.
Wijze van examinering:	Schriftelijk
Hulpmiddelen:	Geen
Toetsduur:	90 minuten
Herkansbaar:	Ja, maar alleen het rapportcijfer SR2 verandert.
Toets:	SR3 → SE3 periode 15 mei tot en met 22 mei
Stofaanduiding:	Actualiteit en Thema's Rechtsstaat en Pluriforme Samenleving.
Wijze van examinering:	Debat
Hulpmiddelen:	Geen
Toetsduur:	60 minuten
Herkansbaar:	nee

Herexamen Maatschappijleer:

De cijfer SE1, SE2 en SE3 zijn de cijfers uit de drie toets-weeken uit periode 1 t/m 3. De herkansingen na elke periode hebben geen invloed op de SE-cijfers, alleen op de SR-cijfers. Aan het einde van het jaar kun je wel een herexamen Maatschappijleer maken, die de toets-cijfers SE1 en SE2 kunnen laten veranderen. Dit herexamen gaat over de stof van de twee schriftelijke toetsen. Als het cijfer van de herexamen lager is dan of gelijk is aan het gemiddelde van de twee schriftelijke toetsen, blijven de oude cijfers staan. Als het cijfer van het herexamen hoger is dan het gemiddelde van de twee schriftelijke toetsen, worden alle twee de cijfers van de schriftelijke toetsen vervangen door het herexamencijfer. Het herexamen vindt plaats op dinsdag 2 juli.

Formule: $SE = 25\% SE1 + 25\% SE2 + 25\% P1 + 25\% SE3$

Het eindcijfer is het SE cijfer op helen afgerond.

Doubleurs:

Doubleurs die maatschappijleer met een eindcijfer 8 hebben afgesloten, mogen een schriftelijk verzoek indienen bij de examencommissie om het vak maatschappijleer niet over te hoeven doen.

15 Geschiedenis (Ges), totale studielast 320 slu		<u>Inhoudsopgave</u>
Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.		
Toets:	SR1	periode 2 november tot en met 9 november
Stofaanduiding:	Memo H 1 t/m 3	
Wijze van examinering:	Schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Geen	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	Ja	
Toets:	SR2	periode 23 januari tot en met 30 januari
Stofaanduiding:	Memo H 4 en H 5	
Wijze van examinering:	Schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Geen	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	Ja	
Praktische opdracht:	P1	
Onderwerp:	Historisch interview	
Presentatievorm:	Werkstuk	
Uitvoering:	Werkstuk en bronnenopdracht	
Begindatum opdracht:	Week 6	
Inleverdatum opdracht:	Week 13	
Herkansbaar:	Nee.	
Toets:	SR3	periode 15 mei tot en met 22 mei
Stofaanduiding:	Memo H 6 t/m 12	
Wijze van examinering:	Schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Geen	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	Ja	

16 Aardrijkskunde (Ak), totale studielast 320 slu		<u>Inhoudsopgave</u>
Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.		
Toets:	SR1	periode 2 november tot en met 9 november
Stofaanduiding:	H1	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Bosatlas 55e druk, woordenboek Nederlands	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	ja	
Toets:	SR2	periode 23 januari tot en met 30 januari
Stofaanduiding:	H2 en H3	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Bosatlas 55e druk, woordenboek Nederlands	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	ja	
Toets:	SR3	periode 15 mei tot en met 22 mei
Stofaanduiding:	H3 en H4	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Bosatlas 55e druk, woordenboek Nederlands	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	ja	
Praktische opdracht:	P1	
Onderwerp:	Zuid-Amerika	
Presentatievorm:	Schriftelijk verslag	
Begindatum opdracht:	24 juni 2019	
Inleverdatum opdracht:	26 juni 2019	
Herkansbaar:	Nee.	

17 Wiskunde A (WisA), totale studielast 320 sl	<u>Inhoudsopgave</u>
---	--------------------------------------

Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.

Toets:	SR1	periode 2 november tot en met 9 november
Stofaanduiding:	A deel 1: H1, H2 en vaardigheden 1	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Grafische rekenmachine in examenstand, woordenboek N	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	ja	
Toets:	SR2	periode 23 januari tot en met 30 januari
Stofaanduiding:	A deel 1: H4, H5 en vaardigheden 2	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Grafische rekenmachine in examenstand, woordenboek N	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	ja	
Toets:	SR3	periode 15 mei tot en met 22 mei
Stofaanduiding:	A deel 1: H6, H8 en vaardigheden 3 (-telproblemen) en 4	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Grafische rekenmachine in examenstand, woordenboek N	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	ja	

18 Wiskunde B (WisB), totale studielast 360 sl	<u>Inhoudsopgave</u>
---	--------------------------------------

Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.

Toets:	SR1	periode 2 november tot en met 9 november
Stofaanduiding:	B deel 1: H1, H2 en vaardigheden 1	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Grafische rekenmachine in examenstand, woordenboek N	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	ja	
Toets:	SR2	periode 23 januari tot en met 30 januari
Stofaanduiding:	B deel 1: H3, H4 en vaardigheden 2	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Grafische rekenmachine in examenstand, woordenboek N	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	ja	
Toets:	SR3	periode 15 mei tot en met 22 mei
Stofaanduiding:	B deel 1: H5, H7 en vaardigheden 3 en 4	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	Grafische rekenmachine in examenstand, woordenboek N	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	ja	

19 Natuurkunde (Nat), totale studielast 400 slu	<u>Inhoudsopgave</u>
--	--------------------------------------

Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.	
Toets:	SR1 periode 2 november tot en met 9 november
Stofaanduiding:	H1 en H2
Wijze van examinering:	schriftelijk
Hulpmiddelen:	BINAS 6e editie, niet-grafische rekenmachine
Toetsduur:	60 minuten
Herkansbaar:	ja
Toets:	SR2 periode 23 januari tot en met 30 januari
Stofaanduiding:	H2, H3 en H4
Wijze van examinering:	schriftelijk
Hulpmiddelen:	BINAS 6e editie, niet-grafische rekenmachine
Toetsduur:	90 minuten
Herkansbaar:	ja
Toets:	SR3 periode 15 mei tot en met 22 mei
Stofaanduiding:	H5 en H6
Wijze van examinering:	schriftelijk
Hulpmiddelen:	BINAS 6e editie, niet-grafische rekenmachine
Toetsduur:	120 minuten
Herkansbaar:	ja

Praktische opdracht:	P1
Het PO cijfer wordt bepaald door het op één decimaal afgeronde gewogen gemiddelde van alle gegeven cijfers voor de practica.	
De opdracht(en) uitgevoerd in periode 1 hebben samen gewing 1	
De opdracht(en) uitgevoerd in periode 2 hebben samen gewing 1	
De opdracht(en) uitgevoerd in periode 3 hebben samen gewing 1	
De opdracht(en) uitgevoerd in periode 4 hebben samen gewing 2	
De opdracht(en) in periode 4 omvatten minstens het Schoolexamen onderdeel Automatisering.	
Onderwerp:	Praktische opdracht(en)
Presentatievorm:	diverse: meetrapport, verslag, eindproduct, presentatie.
Uitvoering:	Van begeleid naar (min of meer) zelfstandig. Uitvoering en inleveren individueel of in tweetallen.
Periode:	Verspreid over het jaar. In principe elke periode één opdracht.
Herkansbaar:	Nee

20 Scheikunde (Schk), totale studielast 320 slu		<u>Inhoudsopgave</u>
Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.		
Toets:	SR1	periode 2 november tot en met 9 november
Stofaanduiding:	Uit Chemie Overal (CO): Hoofdstuk 1 Scheiden en reageren en Hoofdstuk 2 Bouwstenen van stoffen	
Wijze van examinering:	Schriftelijke open vragen	
Hulpmiddelen:	BINAS en grafisch rekenmachine in examenstand	
Toetsduur:	90 minuten	
Herkansbaar:	Ja	
Toets:	SR2	periode 23 januari tot en met 30 januari
Stofaanduiding:	Uit Chemie Overal (CO) Hoofdstuk 3 Stoffen en reacties en Hoofdstuk 4 Moleculaire stoffen	
Wijze van examinering:	Schriftelijke open vragen	
Hulpmiddelen:	BINAS en grafisch rekenmachine in examenstand	
Toetsduur:	90 minuten	
Herkansbaar:	Ja	
Toets:	SR3	periode 15 mei tot en met 22 mei
Stofaanduiding:	Uit Chemie Overal (CO) Hoofdstuk 3 Stoffen en reacties, Hoofdstuk 5 Zouten en zoutoplossingen, Hoofdstuk 6 Koolstofchemie en Hoofdstuk 7 Zuren	
Wijze van examinering:	Schriftelijke open vragen	
Hulpmiddelen:	BINAS en grafisch rekenmachine in examenstand	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	Ja	
Praktische opdracht:	P1	periode 15 mei tot en met 22 mei
Onderwerp:	Praktijkonderzoek Neerslagreacties	
Presentatievorm:	Verslag	
Uitvoering:	Individueel	
Tijdsduur:	3 uur	
Herkansbaar:	Nee.	

21 Biologie (Biol), totale studielast 400 slu	<u>Inhoudsopgave</u>
--	--------------------------------------

Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.	
Toets:	SR1 periode 2 november tot en met 9 november
Stofaanduiding:	Nectar H2 Cellen, H3 Onderzoek doen en H4 Voortplanting en seksualiteit
Wijze van examinering:	schriftelijk: open vragen en meerkeuzevragen
Hulpmiddelen:	niet-grafische rekenmachine, Binas, Ned. woordenboek
Toetsduur:	90 minuten
Herkansbaar:	ja
Toets:	SR2 periode 23 januari tot en met 30 januari
Stofaanduiding:	Nectar H5 Voeding en energie (zonder planten), H6 Voeding en vertering en H3 Onderzoek doen
Wijze van examinering:	schriftelijk: open vragen en meerkeuzevragen
Hulpmiddelen:	niet-grafische rekenmachine, Binas, Ned. woordenboek
Toetsduur:	90 minuten
Herkansbaar:	ja
Toets:	SR3 periode 15 mei tot en met 22 mei
Stofaanduiding:	Nectar H1 Gedrag, 5.3 en 5.4 (plant), H7 Soorten en relaties, H8 Ecosystemen
Wijze van examinering:	schriftelijk: open vragen en meerkeuzevragen
Hulpmiddelen:	niet-grafische rekenmachine, Binas, Ned. woordenboek
Toetsduur:	120 minuten
Herkansbaar:	ja

Praktische opdracht:	P1
Onderwerp:	gemiddelde cijfer van een aantal practicumopdrachten/VGO's
Presentatievorm:	verslag/ werkstuk/ mondelinge presentatie
Uitvoering:	individueel, tweetal of soms een groep van 3/4
Periode:	over het gehele jaar heen verspreidt
Herkansbaar:	nee

22 Informatica (In), totale studielast 320 sl[Inhoudsopgave](#)

Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.	
Toets:	SR1 periode 2 november tot en met 9 november
Dit cijfer bestaat voor 1/3 uit een praktische opdracht en voor 2/3 uit een toetscijfer.	
	Praktische opdrachten:
Stofaanduiding:	Webdesign HTML5/CSS3
Wijze van examinering:	Opdracht 1 t/m 6 met Codeanywhere op subdomein
Hulpmiddelen:	Computer Codeanywhere Fundament online
Periode:	in de lessen van periode 1
Herkansbaar:	Nee
	Toets:
Stofaanduiding:	Webdesign HTML5/CSS3 H1 t/m H5
Wijze van examinering:	Digitaal
Hulpmiddelen:	Computer
Toetsduur:	60 minuten
Herkansbaar:	Ja
Toets:	SR2 periode 23 januari tot en met 30 januari
Dit cijfer bestaat voor 1/3 uit een presentatie en voor 2/3 uit een toetscijfer.	
	Praktische opdracht:
Stofaanduiding:	Webdesign HTML5/CSS3
Wijze van examinering:	Presentatie ontwerp eigen website
Hulpmiddelen:	Computer Fundament online
Periode:	in de lessen van periode 2
Herkansbaar:	Nee
	Toets
Stofaanduiding:	Webdesign HTML5/CSS3 H6 & H7
Wijze van examinering:	Digitaal
Hulpmiddelen:	Computer
Toetsduur:	60 minuten
Herkansbaar:	Ja
Toets:	SR3 periode 15 mei tot en met 22 mei
Dit cijfer bestaat voor 1/3 uit een presentatie en voor 2/3 uit een praktische opdracht	
	Praktische opdrachten:
Stofaanduiding:	Webdesign HTML5/CSS3
Wijze van examinering:	Eigen website op subdomein
Hulpmiddelen:	Computer Codeanywhere Fundament online
Periode:	in de lessen van periode 3
Herkansbaar:	Nee
	Presentatie:
Stofaanduiding:	Webdesign HTML5/CSS3
Wijze van examinering:	Presentatie eigen website
Hulpmiddelen:	Computer Codeanywhere Fundament online
Periode:	in de lessen van periode 4
Herkansbaar:	Ja

23 Economie (Econ), totale studielast 400 sl	<u>Inhoudsopgave</u>
---	--------------------------------------

Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen zal voor 25% meetellen in het SE.

Toets:	SR1	periode 2 november tot en met 9 november
Stofaanduiding:	Economie Integraal, deel 1 , hoofdstuk 1 en 2	
Wijze van examinering:	Schriftelijk, open vragen	
Hulpmiddelen:	Gewone rekenmachine, woordenboek Nederlands (1deel)	
Toetsduur:	90 minuten	
Herkansbaar:	Ja	
Toets:	SR2	periode 23 januari tot en met 30 januari
Stofaanduiding:	Economie Integraal, deel 1 , hoofdstuk 3, 4 en 5	
Wijze van examinering:	Schriftelijk, open vragen	
Hulpmiddelen:	Gewone rekenmachine, woordenboek Nederlands (1deel)	
Toetsduur:	90 minuten	
Herkansbaar:	Ja	
Toets:	SR3	periode 15 mei tot en met 22 mei
Stofaanduiding:	Economie Integraal, deel 1 , hoofdstuk 6, Economie Integraal, deel 2 hoofdstuk 7, 8 en 9	
Wijze van examinering:	Schriftelijk, open vragen	
Hulpmiddelen:	Gewone rekenmachine, woordenboek Nederlands (1deel)	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	Ja	

24 Bedrijfseconomie (Beco), totale studielast 320 sl	<u>Inhoudsopgave</u>
---	--------------------------------------

Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.

Toets:	SR1	periode 2 november tot en met 9 november
Stofaanduiding:	Geldzaken , onderdelen Ontvangsten en Uitgaven + Lenen	
Wijze van examinering:	Schriftelijk, open vragen	
Hulpmiddelen:	Gewone rekenmachine, woordenboek Nederlands (1deel)	
Toetsduur:	90 minuten	
Herkansbaar:	Ja	
Toets:	SR2	periode 23 januari tot en met 30 januari
Stofaanduiding:	Geldzaken , onderdelen Sparen en Samenleven + Ondernemerschap onderdelen Ondernemen, Marktonderzoek & Marketingplan	
Wijze van examinering:	Schriftelijk, open vragen	
Hulpmiddelen:	Gewone rekenmachine, woordenboek Nederlands (1deel)	
Toetsduur:	90 minuten	
Herkansbaar:	Ja	
Toets:	SR3	periode 15 mei tot en met 22 mei
Stofaanduiding:	Ondernemerschap , onderdeel Rechtsvormen + De Eenmanszaak , onderdelen De beginbalans, inkopen en verkopen, kosten en uitgaven en de eindbalans	
Wijze van examinering:	Schriftelijk, open vragen	
Hulpmiddelen:	Gewone rekenmachine, woordenboek Nederlands (1deel)	
Toetsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	Ja	

25 Teken en (Te), totale studielast 320 sl		<u>Inhoudsopgave</u>
Het op één decimaal afgeronde gemiddelde van de cijfers van onderstaande toetsen en praktische opdrachten, zal voor 25% meetellen in het SE.		
Toets:	SR1	periode 2 november tot en met 9 november
Stofaanduiding:	kunst op niveau neo classicisme - symbolisme blz 59 TM 81	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	woordenboek N	
Toetsduur:	60 minuten	
Herkansbaar:	ja	
Praktische opdracht:	P1	periode 23 januari tot en met 30 januari
Onderwerp:	Stilleven	
Presentatievorm:	één tekening	
Tijdsduur:	120 minuten	
Herkansbaar:	nee	
Toets:	SR3	periode 15 mei tot en met 22 mei
Stofaanduiding:	kunst op niveau Modernisme blz 82 TM 124	
Wijze van examinering:	schriftelijk	
Hulpmiddelen:	woordenboek	
Toetsduur:	100 minuten	
Herkansbaar:	nee	
Praktische opdracht:	P2	
Onderwerp:	massacultuur/pop art	
Presentatievorm:	praktijk, lino snede + schets	
Uitvoering:	3x linolium afdruk met schets	
Startdatum opdracht:	einde periode 3	
Inleverdatum opdracht:	eerste les van de week van 20 mei	

26 Culturele en kunstzinnige vorming (CKV), totale studielast 120 sl [Inhoudsopgave](#)

Kunstdossier periode 1: SE1	
Het cijfer voor SE1 is het gemiddelde van opdracht A en opdracht B.	
Opdracht A	
Disciplines :	muziek & dans & film
Dimensie:	amusement & engagement
Opdracht B	
Disciplines :	mode & film & theater
Dimensie:	traditie & innovatie
Presentatievorm A&B:	kunstdossier A & B, die beide bestaan uit meerdere lesopdrachten en één kleine onderzoeksopdracht
Uitvoering A&B:	uitwerken lesopdrachten en aan de hand van de gegeven voorbeelden één zelf gekozen verdiepende onderzoeksopdracht uitwerken.
Periode:	lesperiode 1: inleverdatum vrijdag 2 november
Percentage van SE:	30%
Herkansbaar:	nee
Kunstdossier opdracht E: SE2	
Inhoud:	Opdracht E: kunstautobiografie
Uitvoering:	schriftelijk verslag
Inleverdatum:	vrijdag 2 november
Percentage van SE:	10%
Herkansbaar:	nee
Kunstdossier periode 2: SE3	
Het cijfer voor SE3 is het gemiddelde van opdracht C en opdracht D.	
Opdracht C	
Disciplines :	design & beeldende kunst
Dimensie:	Autonoom & toegepast
Presentatievorm:	kunstdossier bestaande uit meerdere lesopdrachten en één kleine onderzoeksopdracht
Herkansbaar:	nee
Opdracht D	
Disciplines :	architectuur & fotografie & street art
Dimensie:	herkenning & vervreemding
Presentatievorm:	kunstdossier bestaande uit meerdere lesopdrachten en één grote afsluitende onderzoeksopdracht
Herkansbaar:	ja, te weten een verdieping van de grote verdiepende onderzoeksopdracht.
Uitvoering:	uitwerken lesopdrachten en aan de hand van de gegeven voorbeelden één zelf gekozen verdiepende onderzoeksopdracht uitwerken.
Periode:	lesperiode 2: inleverdatum vrijdag 1 februari
Percentage van SE:	40%
Kunstdossier opdracht F: SE4	
Inhoud:	Opdracht F: zes culturele activiteiten <i>minder dan 3 activiteiten: 1, 3 activiteiten: 4, 4 activiteiten: 5, 5 activiteiten: 6, 6 activiteiten: 7, 7 activiteiten: 8, 8 of meer activiteiten: 9</i>
Inleverdatum:	vrijdag 1 februari
Percentage van SE:	20%
Herkansbaar:	nee

Z.O.Z.

Formule: SE = 30% SE1 + 10% SE2 + 40% SE3 + 20% SE4

Het eindcijfers is het SE cijfer op helen afgerond.

Doubleurs:

Doubleurs die maatschappijleer met een eindcijfer 8 hebben afgesloten, mogen een schriftelijk verzoek indienen bij de examencommissie om het vak maatschappijleer niet over te hoeven doen.

27 Lichamelijke opvoeding (LO), totale studielast 120 sl [Inhoudsopgave](#)

Handelingsdeel	Eindtermen
Opdracht	Leerlingen beheersen de kernen: De ander, relaties, bij bewegingsonderwijs en fysieke veiligheid. http://gezondeleefstijl.slo.nl/bovenbouw-havo-vwo
Af te handelen	Tijdens de lessen
Presentie	Periode 1, 2, 3 en 4 100% participatieplicht. Per blok mag je met een geldige reden 1 les missen. Alle overige lessen dienen ingehaald te worden bij een andere klas.
Beoordeling	Onvoldoende/voldoende/goed Elke periode moet je met een voldoende afronden. Heb je een onvoldoende dan dient er een vervangende opdracht gemaakt te worden. Bij blessures langer dan 3 weken maak je standaard de vervangende opdracht.